

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΚΑΡΑΒΟΥΛΙΑΣ ΚΑΙ ΣΚΥΡΟΔΕΜΑ ΑΞΙΟΥ ΑΒΕΕ

ΚΑΤΑ

ΕΛΛΑΔΑΣ

(Προσφυγές αρ. 21433/10 και 36203/10)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

2 Απριλίου 2015

Η απόφαση αυτή είναι οριστική. Μπορεί να επέλθουν μερικές αλλαγές ως προς την μορφή.

Στην υπόθεση Καραβούλιας και Σκυρόδεμα Αξιού ABEE κατά Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Πρώτο Τμήμα) συνεδρίασε σε Επιτροπή με την ακόλουθη σύνθεση:

Mirjana Lazarova Trajkovska, Πρόεδρο,

Λίνο-Αλέξανδρο Σισιλιάνο,

Ksenija Turković, Δικαστές,

και με τη σύμπραξη του André Wampach, Αναπληρωτή Γραμματέα Τμήματος,

Αφού διασκέφθηκε σε Συμβούλιο στις 10 Μαρτίου 2015,

Εξέδωσε την παρούσα απόφαση, που υιοθετήθηκε την ημερομηνία αυτή :

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση προέκυψε μετά από δύο προσφυγές (αρ. 21433/10 και 36203/10), που κατέθεσαν κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, ένας Έλληνας πολίτης, ο κ. Βασίλειος Καραβούλιας και η ελληνική ανώνυμη εταιρεία «Σκυρόδεμα Αξιού ABEE» («οι προσφεύγοντες»), οι οποίοι προσέφυγαν στο Δικαστήριο στις 29 Μαρτίου 2010 και 23 Ιουνίου 2010 αντίστοιχα, δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Τους προσφεύγοντες εκπροσώπησε ο κ. Β. Χειρδάρης, δικηγόρος, μέλος του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε από τους πληρεξουσίους της, την κ. Β. Πελέκου, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και τις κ.κ. Μυρτώ Γερμάνη και Ο. Σουροπάνη, Δικαστικές Πληρεξούσιες του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 21 Οκτωβρίου 2011 και 25 Νοεμβρίου 2011, οι προσφυγές κοινοποιήθηκαν στην Κυβέρνηση.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ**Α. Τα πραγματικά περιστατικά της υπό κρίση υπόθεσης**

4. Ο κατάλογος των προσφευγόντων καθώς και τα στοιχεία τα σχετικά με κάθε διαδικασία αναφέρονται στο παράρτημα.

5. Οι προσφεύγοντες παραπονούνται για τη διάρκεια των δύο διαδικασιών ενώπιον των ποινικών δικαστηρίων, καθώς και για την έλλειψη πραγματικής προσφυγής ως προς αυτό. Η πρώτη διαδικασία αφορούσε την ποινική δίωξη που κινήθηκε κατά του προσφεύγοντος για πλαστογραφία μετά χρήσεως. Η δεύτερη διαδικασία αφορούσε κατάθεση έγκλησης με παράσταση πολιτικής αγωγής από την προσφεύγουσα κατά ενός εκ των υπαλλήλων της για πλαστογραφία και κλοπή.

B. Το οικείο εθνικό δίκαιο

6. Ο νόμος 4239/2014, με τον τίτλο «Δίκαιη ικανοποίηση λόγω υπέρβασης της εύλογης διάρκειας της δίκης, στα πολιτικά και ποινικά δικαστήρια και στο Ελεγκτικό Συνέδριο» τέθηκε σε ισχύ στις 20 Φεβρουαρίου 2014. Εισήγαγε, μεταξύ άλλων, μια νέα αποζημιωτική προσφυγή που προέβλεπε την επιδίκαση δίκαιης ικανοποίησης λόγω της αδικαιολόγητης καθυστέρησης μιας διαδικασίας ενώπιον των ποινικών δικαστηρίων. Το άρθρο 3 § 1 ορίζει ότι :

«Η αίτηση ασκείται ανά βαθμό δικαιοδοσίας εντός προθεσμίας έξι (6) μηνών από τη δημοσίευση της οριστικής απόφασης του δικαστηρίου που εκδόθηκε μετά από δίκη για την οποία ο αιτών παραπονείται ότι υπήρξε υπέρβαση της εύλογης διάρκειάς της (...)»

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ

I. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΕΚΔΙΚΑΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

7. Λόγω της ομοιότητας των προσφυγών ως προς τα πραγματικά περιστατικά και το πρόβλημα ουσίας που αυτές θέτουν, το Δικαστήριο κρίνει απαραίτητο να τις συνεκδικάσει και να αποφανθεί σε μία απόφαση.

II. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 §1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

A. Επί του παραδεκτού

8. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι όσον αφορά την προσφυγή αρ. 36203/10, από τον φάκελο προκύπτει ότι η διαδικασία εφέσεως ενώπιον του Πενταμελούς Εφετείου Κακουργημάτων Θεσσαλονίκης, εκκρεμεί ενώπιον του εν λόγω δικαστηρίου. Ως εκ τούτου, η διαδικασία αυτή εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Νόμου 4239/2014, που τέθηκε σε ισχύ στις 20 Φεβρουαρίου 2014, και αφορά μεταξύ άλλων τη δίκαιη

ικανοποίηση λόγω υπέρβασης της λογικής προθεσμίας διαδικασίας ενώπιον των ποινικών δικαστηρίων (βλ. ανωτέρω παράγραφο 6).

9. Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι η προσφεύγουσα θα μπορεί να ασκήσει την προσφυγή που προβλέπεται από τον εν λόγω νόμο για να παραπονεθεί για τη διάρκεια της επίμαχης διαδικασίας. Ως εκ τούτου, η εν λόγω αιτίαση πρέπει να απορριφθεί υπό το πρίσμα του άρθρου 6§1 λόγω μη εξαντλήσεως των εθνικών ενδίκων μέσων, κατ' εφαρμογή του άρθρου 35§§1 και 4 της Σύμβασης, όσον αφορά τη διαδικασία εφέσεως ενώπιον του Πενταμελούς Εφετείου Κακουρηγημάτων Θεσσαλονίκης (βλ. *Ξυνός κατά Ελλάδας*, προσφυγή αρ. 30226/09, 9 Οκτωβρίου 2014).

10. Το Δικαστήριο διαπιστώνει εξάλλου ότι η αιτίαση που αντλείται από το άρθρο 6§1 της προσφυγής 21433/10 και αυτή της προσφυγής 36203/10, όσον αφορά τη διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον του Τριμελούς Εφετείου Κακουρηγημάτων Θεσσαλονίκης, το οποίο αποφαινεται σε πρώτο βαθμό, που άρχισε στις 4 Σεπτεμβρίου 2001 και τελείωσε στις 22 Μαΐου 2012, δεν είναι προδήλως αβάσιμες υπό την έννοια του άρθρου 35 §3(α) της Σύμβασης. Επισημαίνει επίσης, ότι οι εν λόγω αιτιάσεις δεν αντίκεινται σε κανένα λόγο απαραδέκτου. Επομένως, είναι παραδεκτές.

B. Επί της ουσίας

11. Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι η διάρκεια της διαδικασίας παραβίασε την αρχή της «λογικής προθεσμίας» όπως αυτή προβλέπεται από το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, το οποίο ορίζει τα εξής :

Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή (...) εντός λογικής προθεσμίας υπό δικαστηρίου, (...), το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (.) »

12. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο λογικός χαρακτήρας της διάρκειας μιας διαδικασίας κρίνεται σύμφωνα με τα πραγματικά περιστατικά και με βάση κριτήρια που έχει θεσπίσει η νομολογία του Δικαστηρίου, και ειδικότερα ο περίπλοκος χαρακτήρας της υπόθεσης, η συμπεριφορά του προσφεύγοντος και αυτή των αρμοδίων αρχών (βλ. μεταξύ πολλών άλλων, *Μιχελιουδάκης κατά Ελλάδας*, αρ. 54447/10, §42, 3 Απριλίου 2012).

13. Το Δικαστήριο έχει εξετάσει επανειλημμένως υποθέσεις στις οποίες τίθενται θέματα παρόμοια με αυτά των υπό κρίση προσφυγών και έχει διαπιστώσει την παραβίαση του άρθρου 6§1 της Σύμβασης (βλ. προαναφερθείσα απόφαση *Μιχελιουδάκης*).

14. Αφού εξέτασε όλα τα στοιχεία που υποβλήθηκαν, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η Κυβέρνηση δεν εξέθεσε κανένα πραγματικό περιστατικό ή επιχείρημα που να επιτρέπει να συναχθεί διαφορετικό συμπέρασμα στις διαδικασίες που εκκρεμούσαν και οι οποίες τελείωσαν έξι μήνες πριν την έναρξη ισχύος του Νόμου 4239/2014. Ειδικότερα, επισημαίνει ότι οι εν λόγω υποθέσεις δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερη δυσκολία. Θεωρεί μάλιστα ότι ακόμη κι αν ο πρώτος προσφεύγων ευθύνεται για ορισμένες καθυστερήσεις στη διεξαγωγή της διαδικασίας, η εναπομείνουσα περίοδος είναι υπερβολική. Έχοντας υπόψη τη νομολογία του επί του θέματος, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η διάρκεια των επίμαχων διαδικασιών ήταν υπερβολική και δεν ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της «λογικής προθεσμίας».

15. Επομένως, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 §1 σχετικά με τη διάρκεια των επίμαχων διαδικασιών.

ΙΙΙ. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 §1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

Α. Επί του παραδεκτού

16. Όσον αφορά την προσφυγή αρ. 36203/10 το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι από τον φάκελο προκύπτει ότι η διαδικασία εφέσεως ενώπιον του Πενταμελούς Εφετείου Κακουργημάτων Θεσσαλονίκης, εκκρεμεί ενώπιον του εν λόγω δικαστηρίου. Ως εκ τούτου, η εν λόγω διαδικασία εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Νόμου 4239/2014, που τέθηκε σε ισχύ στις 20 Φεβρουαρίου 2014, και αφορά μεταξύ άλλων, τη δίκαιη ικανοποίηση λόγω υπέρβασης της λογικής προθεσμίας διαδικασίας ενώπιον των ποινικών δικαστηρίων (βλ. ανωτέρω παράγραφο 6).

17. Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι η προσφεύγουσα θα μπορεί να ασκήσει την προσφυγή που προβλέπεται από την εν λόγω διαδικασία για να παραπονεθεί για τη διάρκεια της επίμαχης διαδικασίας. Επομένως, η αιτίαση αυτή πρέπει να απορριφθεί

υπό το πρίσμα του άρθρου 13 ως προδήλως αβάσιμη, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 35§§3(α) και 4 της Σύμβασης, όσον αφορά τη διαδικασία εφέσεως ενώπιον του Πενταμελούς Εφετείου Κακουργημάτων Θεσσαλονίκης (βλ. *Ξυνός κατά Ελλάδα*, προσφυγή αρ. 30226/09, 9 Οκτωβρίου 2014).

18. Το Δικαστήριο διαπιστώνει επίσης ότι η αιτίαση η αντλούμενη από το άρθρο 13 της προσφυγής αρ. 21433/10 και αυτή της προσφυγής αρ. 36203/10, σχετικά με τη διαδικασία ενώπιον του Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων Θεσσαλονίκης, το οποίο αποφαινεται σε πρώτο βαθμό, και η οποία διαδικασία άρχισε στις 4 Σεπτεμβρίου 2001 και τελείωσε στις 22 Μαΐου 2012, δεν είναι προδήλως αβάσιμες υπό την έννοια του άρθρου 35 §3(α) της Σύμβασης. Επισημαίνει επίσης, ότι οι εν λόγω αιτιάσεις δεν αντίκεινται σε κανένα άλλο λόγο απαραδέκτου. Επομένως, είναι παραδεκτές.

B. Επί της ουσίας

19. Οι προσφεύγοντες παραπονούνται επίσης για το ότι στην Ελλάδα δεν υπάρχει πραγματική προσφυγή για να παραπονεθούν για την υπερβολική διάρκεια των υπό κρίση διαδικασιών. Επικαλούνται το άρθρο 13 της Σύμβασης, το οποίο ορίζει ότι :

«Παν πρόσωπον του οποίου τα αναγνωριζόμενα εν τη παρούση Συμβάσει δικαιώματα και ελευθερία παρεβιάσθησαν, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και άν η παραβίασις διεπράχθη υπό προσώπων ενεργούντων εν τη εκτελέσει των δημοσίων καθηκόντων του.» .

20. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το άρθρο 13 εγγυάται πραγματική προσφυγή ενώπιον εθνικής αρχής η οποία επιτρέπει στον ενδιαφερόμενο να παραπονεθεί για την παραβίαση της υποχρέωσης που προβλέπεται από το άρθρο 6 § 1, να δικασθεί η υπόθεσή του εντός λογικής προθεσμίας (βλ. *Kudla κατά Πολωνίας* [GC], αρ. 30210/96, § 156, CEDH 2000-XI).

21. Εξάλλου, το Δικαστήριο είχε ήδη την ευκαιρία να διαπιστώσει ότι η ελληνική έννομη τάξη δεν προσέφερε στους ενδιαφερομένους πραγματική προσφυγή υπό την έννοια του άρθρου 13 της Σύμβασης που να τους επιτρέπει να παραπονεθούν για τη διάρκεια μιας διαδικασίας (βλ. *Μιχελιουδάκης κατά Ελλάδα*, αρ. 54447/10, §51, 3 Απριλίου 2012, και τις εκεί παραπομπές).

22. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι στις 20 Φεβρουαρίου 2014 τέθηκε σε ισχύ ο νόμος 4239/2014, περί δίκαιης ικανοποίησης λόγω υπέρβασης της εύλογης διάρκειας της διαδικασίας ενώπιον των ποινικών, πολιτικών δικαστηρίων και ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Με τον προαναφερθέντα νόμο θεσπίστηκε μια νέα προσφυγή που επιτρέπει στους ενδιαφερομένους να παραπονεθούν για τη διάρκεια μιας διαδικασίας ανά βαθμό δικαιοδοσίας ενώπιον των ποινικών δικαστηρίων εντός προθεσμίας έξι μηνών από την ημερομηνία δημοσίευσης της σχετικής απόφασης (βλ. ανωτέρω παράγραφο 6). Ωστόσο, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι ο νόμος αυτός δεν έχει αναδρομική ισχύ. Συνεπώς, δεν προβλέπει τέτοια προσφυγή για τις υποθέσεις, όπως οι παρούσες, που έχουν ολοκληρωθεί έξι μήνες πριν την έναρξη ισχύος του. Κατά συνέπεια, οι προσφεύγοντες δεν μπορούσαν να ασκήσουν την εν λόγω προσφυγή.

23. Επομένως, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης λόγω, της απουσίας στο εθνικό δίκαιο, κατά την εποχή των πραγματικών περιστατικών, προσφυγής που θα επέτρεπε στους προσφεύγοντες να πετύχουν την κύρωση του δικαιώματός τους να δικαστεί η υπόθεσή τους εντός λογικής προθεσμίας, υπό την έννοια του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.

IV. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

24. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

« Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση. »

25. Οι προσφεύγοντες ζητούν 20.000€ και 30.000€ αντίστοιχα λόγω ηθικής βλάβης, καθώς και 1.230€ και 1.476€ αντίστοιχα, με την προσκόμιση τιμολογίων, για έξοδα και δικαστική δαπάνη ενώπιον του Δικαστηρίου.

26. Η Κυβέρνηση αμφισβητεί τις αξιώσεις αυτές. Υποστηρίζει ότι όσον αφορά την προσφυγή αρ. 36203/10, εύλογο ποσό είναι το ποσό των 500€ για έξοδα και δικαστική δαπάνη ενώπιον του Δικαστηρίου.

27. Το Δικαστήριο λαμβάνοντας υπόψη τα έγγραφα που έχει στη διάθεσή του και τη νομολογία του, καθώς και το ότι οι προσφεύγοντες ευθύνονται για ορισμένες καθυστερήσεις κατά τη διεξαγωγή των διαδικασιών, κρίνει ότι συντρέχει λόγος να επιδικάσει στους προσφεύγοντες τα ποσά που αναφέρονται στο παράρτημα.

28. Το Δικαστήριο κρίνει ότι αρμόζει να υπολογισθούν οι τόκοι υπερημερίας επί του επιτοκίου διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπεζής, προσανυξημένου κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΟΜΟΦΩΝΑ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

1. *Αποφασίζει* να συνεκδικάσει τις προσφυγές και να τις εξετάσει σε μία μόνη απόφαση,
2. *Κηρύσσει* παραδεκτή την προσφυγή αρ. 21433/10 και την προσφυγή αρ. 36203/10 παραδεκτή όσον αφορά τη διάρκεια της διαδικασίας, που άρχισε στις 4 Σεπτεμβρίου 2001 και τελείωσε στις 22 Μαΐου 2012, και απαράδεκτη για τα περαιτέρω.
3. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης,
4. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης,
5. *Αποφαίνεται*
 - α) ότι το καθ' ου η προσφυγή Κράτος πρέπει να καταβάλει στους προσφεύγοντες, εντός τριών μηνών, τα ποσά που αναφέρονται στο παράρτημα,
 - β) ότι από την εκπνοή της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, το ποσό αυτό θα αυξάνεται με απλό τόκο με επιτόκιο ίσο προς το ισχύον κατ' αυτό το χρονικό διάστημα επιτόκιο διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσανυξημένο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες
6. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης για τα περαιτέρω.

№ Φ 092.22/2537

Συντάχτηκε στα γαλλικά και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 2 Απριλίου 2015, κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του Κανονισμού.

André Wampach
Αναπληρωτής Γραμματέας

Mirjana Lazarova Trajkovska
Πρόεδρος

ΑΠΟΦΑΣΗ ΚΑΡΑΒΟΥΛΙΑΣ ΚΑΙ ΣΚΥΡΟΔΕΜΑ ΑΞΙΟΥ ΑΒΕΕ ΚΑΤΑ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Αρ.	Αρ. προσφυγής Ημερομηνία ασκήσεως προσφυγής	1.Ονοματεπώνυμο προσφεύγοντος 2. Ημερομηνία γεννήσεως 3.Κατοικία	Έναρξη διαδικασίας	Τέλος διαδικασίας	Συνολική Διάρκεια Βαθμοί δικαιοδοσίας	Επιδικασθέν ποσό σε κάθε προσφεύγοντα
1	21433/10 29/03/2010	1.Βασίλειος ΚΑΡΑΒΟΥΛΙΑΣ 2. 14/06/1962 3. Πάτρα	10/06/2002	30/09/2009	Επτά έτη και πάνω από τρεις μήνες Τρεις βαθμοί	1.400€ +200€ για έξοδα και Δικαστική δαπάνη
2	36203/10 23/06/2010	1. ΣΚΥΡΟΔΕΜΑ ΑΞΙΟΥ ΑΒΕΕ 2. (δεν έχει σχέση) 3.Θεσσαλονίκη	04/09/2001	22/05/2012	Δέκα έτη και πάνω από οκτώ μήνες Ένας βαθμός	10.400€ +200€ για έξοδα και Δικαστική δαπάνη

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο έγγραφο

Η μεταφράστρια

Μαρία Καραμπάτσα